

**УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ, НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ ТА РЕЛІГІЙ
ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ**

ЛУГАНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ

**Вимоги
до оформлення звіту
з науково-дослідної роботи**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Старобільськ – 2020

УДК 069.7:001.8 (083.132)
М 29

Мартиненко М.С. Вимоги до оформлення звіту з науково-дослідної роботи. Методичні рекомендації. Лисичанськ: Вид-тво ТОВ «ФОКСПРИНТ», 2020. 22 с.

Рекомендовано науково–методичною радою Луганського обласного краєзнавчого музею. *Протокол № 2 від 21 лютого 2020 р.*

Рецензенти:

Кушнір Л.В., к.і.н., заступник директора з наукової роботи Луганського обласного краєзнавчого музею

Відповідальна:

Мілованова О.В., директор Луганського обласного краєзнавчого музею

Посібник містить рекомендації щодо етапів написання та правил оформлення наукових робіт.

Для наукових співробітників музеїв.

Адреса: Луганський обласний краєзнавчий музей
92700, м. Старобільськ, вул. Гімназична, 53
тел./факс: (06461) 2-37-76
e-mail: lokm_stb@ukr.net

© Мартиненко М.С., 2020
© Луганський обласний краєзнавчий музей, 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
Розділ I. Загальні положення	5
Розділ II. Структура роботи	5
Розділ III. Вимоги до змісту роботи	5
Розділ IV. Технічні правила оформлення роботи.....	7
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	11
ДОДАТКИ.....	12

ВСТУП

Історія виникнення і розвитку музеїв свідчить про їхній нерозривний зв'язок з наукою. Теоретично проблема дослідницької діяльності музеїв опинилася в центрі уваги лише в останні десятиліття ХХ ст. Як особливий дослідницький інститут розглянув музей в своїй монографії «Музей і дослідження» (1968) І. Неуступний. Аналізом задач науково-дослідної роботи музеїв, її специфіки та основних напрямків займалися Й. Бенеш, Д.И. Тверская.

До науково-дослідної діяльності наукознавство відносить *«особливий вид людської праці, що представляє сукупність процесів добування, поширення і застосування таких знань, якими суспільство раніше не оперувало»*. До якої би області ні відносилася дослідницька діяльність, її результатом завжди є нова інформація, отримана при вивченні того або іншого об'єкта. У ході аналізу й обробки ця інформація в сполученні з уже відомими про даний об'єкт даними перетворюється в принципово нові наукові знання про явища і процеси, що відбуваються в природі та суспільстві.

Наукові дослідження необхідні і для успішного збереження музейних фондів. Музейні предмети складаються з різних органічних і неорганічних матеріалів і тому складні по своїй фізико-хімічній природі. Для того щоб забезпечити їх максимально довге збереження, здійснювати їхню консервацію і реставрацію, потрібно не тільки використовувати уже відомі й апробовані практикою принципи збереження, але також розробляти і застосовувати нові технології.

Музейним установам необхідно вести власні наукові дослідження, на які в кінцевому рахунку спирається вся діяльність музею – науково-фондова, експозиційна, просвітницька і освітня [11].

Результати наукової діяльності музейної інституції не мають відрізнятися від загальновизнаних академічних стандартів, що задеклароване у Кодексі музейної етики ІСОМ: **«3.5. Дослідження.** Дослідження, які проводяться музейним персоналом, повинні відповідати місії та меті музею й узгоджуватися з існуючими правовими, етичними та академічними практиками»; **«4.6. Публікації.** Інформація, яка публікується музеями, у будь-якому випадку повинна бути точною, науково обґрунтованою і повинна належним чином враховувати відповідні академічні напрацювання, соціальний контекст і погляди. Музейні публікації не повинні компрометувати стандарти установи» [7].

Запропоновані методичні рекомендації покликані полегшити організацію наукової роботи та підготовку наукових видань співробітниками музеїв.

РОЗДІЛ I. Загальні положення

Кожна робота має ґрунтуватись на певній науковій та експериментальній базі, містити власні дані дослідів, спостережень, пошукової роботи; їх обробки, аналізу та узагальнення; посилання на відповідні наукові джерела та відображати власну позицію дослідника.

У роботі мають бути чітко відображені такі її аспекти: визначення мети, об'єкта та предмета дослідження, завдання, методика дослідження, відмінність та перевага запропонованих підходів та результатів. Зміст та результати досліджень викладаються стисло, логічно, грамотно та аргументовано, без загальних слів, міркувань, бездоказових тверджень, тавтології [9,1].

Назва роботи має бути стислою та відповідати суті наукової проблеми: що вирішується (предмет дослідження), для чого вирішується (мета дослідження), і як вирішується (методики дослідження) [13,2].

РОЗДІЛ II. Структура роботи

Робота має бути побудована за певною структурою. Основними її елементами в порядку розташування є: титульний аркуш, анотація, зміст, перелік умовних позначень (за необхідності), вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел та літератури, додатки (за необхідності), відомості про апробацію, список публікацій (перелік наукових праць за темою).

РОЗДІЛ III. Вимоги до змісту

Титульний аркуш

Титульний аркуш є першою сторінкою роботи, що заповнюється за зразком (*додаток А*).

Анотація

У анотації (текст обсягом до 1 сторінки) подається стисла характеристика змісту наукової роботи з визначенням основної мети, актуальності та завдань наукового дослідження. Також зазначаються висновки та отримані результати проведеної роботи.

У заголовку анотації наводяться прізвище, ім'я, по батькові автора, назва та вид роботи (*додаток Б*).

Зміст

Зміст подається на початку роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів, вступу, висновків, додатків, списку використаних джерел тощо.

Зміст фактично має бути планом наукової роботи і відображати суть поставленої проблеми, структуру та логіку дослідження (*додаток В*).

Перелік умовних позначень, символів, скорочень і термінів (за необхідності)

Якщо в роботі використано терміни та поняття у формі скорочень, то їх перелік слід оформити у вигляді окремого списку, який розміщується перед вступом. Перелік має розташовуватись двома стовпчиками. Ліворуч в абетковому порядку наводяться умовні позначення, символи, одиниці скорочення або терміни, праворуч – їх детальне тлумачення (*додаток Д*).

Якщо в роботі аббревіатури повторюються менше трьох разів, то перелік не складається, а їх розшифрування наводиться у тексті при першому згадуванні.

Вступ

У вступі коротко обґрунтовується актуальність обраної теми, підкреслюється сутність проблеми; формулюється мета роботи і зміст поставлених завдань, об'єкт і предмет дослідження, подається перелік використаних методів дослідження. Також вказуються відомості про публікацію роботи та апробацію її результатів (за наявності). Обсяг вступу – до 2-х сторінок.

Основна частина

Основна частина наукової роботи складається з розділів та підрозділів, або пунктів та підпунктів.

Кожний розділ починається з нової сторінки. У кінці кожного розділу формулюються висновки зі стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів, що дає можливість звільнити основні висновки від другорядних подробиць.

У основній частині роботи обов'язково наводиться характеристика джерел для написання роботи та короткий огляд літератури з даної тематики, окреслюються основні етапи наукової думки за визначеною проблемою, вказуються питання, які залишилися невирішеними; обґрунтовується вибір напряму досліджень, наводиться детальний опис методики та техніки дослідження; подаються відомості про залучені ресурси дослідження; викладаються, аналізуються та узагальнюються отримані результати, дається їх оцінка.

Зміст основної частини має відповідати темі роботи та повністю її розкривати.

Висновки

Висновки мають містити стислий виклад результатів, розв'язку наукової проблеми та поставлених завдань, зроблених у процесі аналізу обраного матеріалу.

Вказуються нові наукові положення, запропоновані автором особисто, відмінність одержаних результатів від відомих раніше та ступінь новизни (вперше одержано, удосконалено, набуло подальшого розвитку); повідомляється про наукове використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх використання, для прикладних робіт – прикладну цінність отриманих результатів.

У випадку використання у роботі ідей або розробок, що належать співавторам, слід вказати цей факт і зазначити конкретний особистий внесок учасника.

Список використаних джерел та літератури

Подається за вимогами ДСТУ 8302:2015. Цей стандарт установлює види бібліографічних посилань, правила та особливості їхнього складання й розміщування документах. Бібліографічне посилання, що є частиною довідкового апарата документа, наводять у формі бібліографічного запису. Бібліографічні відомості про цитовані або згадувані в тексті документи на будь-яких носіях інформації, що є об'єктами бібліографічного посилання, мають бути достатніми для їхньої загальної характеристики, ідентифікування та пошуку. У стандарті окремо подано особливості складання бібліографічних посилань на електронні ресурси та архівні документи [5, 4].

Бібліографічний список може містити перелік рекомендованої і/або використаної літератури в алфавітному порядку. За потреби можуть бути наведені посилання на літературні джерела, з яких запозичено фактичний матеріал. Посилання на **використану літературу та джерела** в тексті слід давати в квадратних дужках. *Приклад: [5, 3]*, де 5 – це порядковий номер в списку використаних джерел, 3 – це номер сторінки відповідного інформаційного джерела [1, 13]. Цифри мають відповідати порядковому номеру джерела у списку бібліографії (*додаток Е*).

Додатки

У додатках містяться допоміжні або додаткові матеріали, необхідні для повноти сприйняття роботи, кращого розуміння отриманих результатів: проміжні математичні доведення, формули і розрахунки, додаткові таблиці, графіки, рисунки, ілюстрації тощо.

Якщо додатків декілька, то їх необхідно позначати великими літерами українського алфавіту, за винятком літер Г, Ґ, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад «Додаток А», «Додаток Б» і т.д. Ці слова розміщують у правому кутку, нижче (в центрі сторінки) дають тематичний заголовок додатка). В основному тексті необхідні посилання на додатки [1, 16].

Перелік наукових праць за темою науково-дослідної роботи, оформлюється згідно вимог ДСТУ 8302:2015 [11].

РОЗДІЛ IV. Технічні правила оформлення роботи

– Наукова робота друкується шрифтом Times New Roman текстового редактору Microsoft Word (або Open Office) розміру 14 на одному боці аркуша білого паперу формату А4 з інтервалом 1.

– Поля: ліве – 30 мм, верхнє і нижнє – 20 мм, праве – 10 мм.

– Обсяг наукової роботи складає 15-20 друкованих сторінок. До загального обсягу роботи не входять: анотація, додатки, список використаних джерел та літератури, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Текст роботи має бути написаний грамотно, без орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок.

– Наукова робота виконуються державною мовою.

– Кожна структурна частина роботи починається з нової сторінки.

– Заголовки структурних частин друкуються великими літерами симетрично до набору: «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ», «ДОДАТКИ». Заголовки підрозділів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Заголовки пунктів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в підбір до тексту. Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом має дорівнювати 2 інтервали.

Правила нумерації в роботі

Всі сторінки роботи, враховуючи титульну сторінку, анотацію і додатки, нумеруються наскрізно, номер на титульній сторінці не ставиться, а на наступних сторінках проставляється у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Нумерація сторінок, розділів, підрозділів, рисунків, таблиць, формул подається арабськими цифрами (без знака «№»). Зміст, вступ, висновки не нумеруються. Номер розділу ставиться після слова «РОЗДІЛ». Заголовок розділу друкуються з нового рядка [6, 20]. Нумеруються тільки розділи основної частини.

Заголовок розділу друкуються з нового рядка.

Підрозділи нумеруються у межах кожного розділу за правилом: (номер розділу).(номер підрозділу). У кінці номера підрозділу має стояти крапка, наприклад: «2.4.». Заголовок підрозділу наводиться у тому ж рядку.

Пункти нумеруються у межах кожного підрозділу так: (номер розділу).(номер підрозділу).(номер пункту), наприклад: «2.3.4.». Заголовок пункту наводиться у тому ж рядку, але пункт може й не мати заголовка.

У кінці назв розділів, підрозділів, пунктів крапка не ставиться.

Правила оформлення ілюстрацій, рисунків, таблиць, формул

– **Ілюстративний матеріал** у роботі використовується з метою більш наочного подання та обґрунтування результатів досліджень. Найчастіше в науково-дослідницьких роботах використовуються такі види ілюстративних матеріалів: креслення, рисунки, таблиці, діаграми, графіки, схеми, фотографії. Всі ілюстрації зазначаються у тексті роботи. Назва ілюстрації розміщується відразу після її номеру, внизу.

– **Цифровий матеріал** роботи оформлюється у вигляді таблиць. Слово «Таблиця» починається з великої літери, прописується курсивом і розміщується у верхньому правому куті сторінки, а її назва – посередині, симетрично до тексту і наводиться жирним шрифтом. Заголовки рядків та стовпців таблиці мають починатися з великих літер, підзаголовки з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. Висота рядків має бути не меншою за 8 мм (*додаток Ж*).

Таблиці нумеруються послідовно в межах розділу. Номер таблиці складається з номера розділу та порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 2.3». На всі таблиці роботи мають бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено,

наприклад: «...у табл. 1.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.3».

Формули нумеруються в межах розділу. Наприклад, «формула (2.3)» означає «формула розділу 2» (наявність підрозділів на нумерацію не впливає). Формули, на які немає посилань, можна не нумерувати. Номер необхідно брати в круглі дужки і розмішувати на правому полі сторінки на рівні нижнього рядка формули, якої він стосується. Переноси у формулі допускаються лише на знаках рівності, плюс, мінус, множення і ділення з повторенням знака у наступному рядку.

Символи і коефіцієнти, що наводяться у формулі, описуються безпосередньо під нею в тій послідовності, в якій згадуються у формулі. Значення кожного символу або числового коефіцієнта подається з нового рядка. Перший рядок починається словом «де» без двокрапки. Номер формули варто розмішувати на правому боці сторінки на рівні нижнього рядка формули (*додаток К*).

– **Рисунки** нумеруються в межах розділу арабськими цифрами (аналогічно до формул та підрозділів) і позначаються словом «Рис.», наприклад «Рис. 1.2.». Кожен рисунок повинен бути підписаний. У підписі слово «рисунок» пишеться повністю, після нього необхідно поставити тире і записати назву без лапок, точка після назви не потрібна. Правила цитування та посилання на використані джерела.

Якщо рисунків у роботі небагато, краще розмішувати їх в основному тексті, а не в додатках; підписи до рисунків повинні бути лаконічними; рисунок повинен бути якісним, щоб всі його елементи були чіткими (*додаток Л*).

– Під час написання науково-дослідницької роботи слід використовувати **посилання на наукові джерела, матеріали, ідеї, висновки, результати**, які використовуються в роботі. Це дає можливість перевірити наведені відомості. У посиланнях слід вказувати останні видання публікацій.

Якщо в роботі використовуються відомості з матеріалів з великою кількістю сторінок, тоді слід точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул із джерела.

Посилання в тексті роботи на джерела зазначається порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «...у працях [1-7]...».

Якщо в тексті науково-дослідницької роботи необхідно зробити посилання на конкретні відомості, цитата наводиться в лапках, а посилання беруться у квадратні дужки із зазначенням порядкового номера джерела в списку використаних джерел та відповідної сторінки.

Приклад прямого посилання: «... набуття наукового знання передбачає оперування фактами, які характеризують певне явище, розробку наукової гіпотези (теорії), яка пояснює те чи інше явище і постановку експерименту для доведення висунутої теорії [8, 37]».

При непрямому цитуванні (перекази, виклади думок інших авторів своїми словами), слід бути гранично точними у викладенні думок автора,

коректними щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело.

Приклад непрямого посилання: На думку В. Г. Карпова, набуття наукового знання передбачає оперування фактами, які характеризують певне явище, розробку наукової гіпотези (теорії), яка пояснює те чи інше явище і постановку експерименту для доведення висунутої теорії [8].

– У процесі підготовки наукової роботи особливу увагу слід звертати на **недопущення порушення автором правил професійної етики**. До таких порушень належать насамперед плагіат, фальсифікація даних і помилкове цитування.

Плагіат передбачає наявність прямих запозичень без відповідних посилань з усіх друкованих та електронних джерел, захищених раніше науково-дослідницьких робіт (статей, курсових, дипломних, магістерських робіт, кандидатських і докторських дисертацій).

Фальсифікація передбачає підробку або зміну вихідних даних з метою доведення правильності висновку (гіпотези і т. ін.), а також умисне використання неправдивих даних як основу для аналізу.

Помилковим вважається цитування, яке має посилання на джерело, яке такої інформації не містить.

Згідно з науковим етикетом текст цитати необхідно точно відтворювати і наводити повністю, щоб не спотворити думки автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. У тексті роботи допускається непряме цитування автора (переказ, виклад думок автора своїми словами), при цьому слід точно викладати думки автора і давати відповідні посилання на джерело.

Існують програми, за якими можна перевірити текст на плагіат та виявити порушення автором правил професійної етики (*додаток М*).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Єдині вимоги до оформлення методичної літератури: Методичний посібник на допомогу викладачам та майстрам вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації / Упоряд.: Т.М. Павленко. Біла Церква: БКСД, 2010. 38с.
2. Закон України «Про авторське право і суміжні права» / м. Київ 23 грудня 1993 року № 3792-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>
3. Закон України «Про видавничу справу» / м. Київ 5 червня 1997 року № 318/97-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/318/97-%D0%B2%D1%80>
4. Закон України «Про музеї та музейну справу» / м. Київ 29 червня 1995 року № 249/95-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80>
5. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. ДСТУ 8302:2015. Видання офіційне. Київ, ДП «УкрНДНЦ», 2016. URL: http://library.nlu.edu.ua/Biblioteka/sait/DSTU_8302-2015.pdf
6. Красковська І.І. Вимоги до написання основних видів методичних матеріалів / Рекомендації. Чернігів, 2016. 24 с.
7. Кодекс музейної етики ICOM URL: <http://www.icom.in.ua/kodeks-muzejnoyi-etiki/>
8. Матеріали сайту Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д.Яворницького URL: <http://www.museum.dp.ua/article0146.html> /
9. Мова наукової праці URL: https://pidruchniki.com/70360/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/mova_naukovoyi_pratsi
10. ОСНОВНІ ВИМОГИ до написання, оформлення науково-дослідницьких робіт URL: <http://mobile.elar.fizmat.tnpu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/180/vumogy.pdf?sequence=2>
11. Основні вимоги до оформлення списку літератури за новими стандартами: методичні рекомендації / уклад.: М. П. Гребенюк, Г. З. Шевчук. Луцьк: ВІППО, 2019. 60 с. URL: <http://vippo.org.ua/files/pedposhyk/spuslit-1557135224.pdf>
12. Основні напрямки і види науково-дослідної роботи в музеях URL: <https://studopedia.org/11-64791.html>
13. Оформлення науково-дослідницької роботи (методичні рекомендації) / Укладач О.І. Дезинський. 2018. URL: http://kyiv.man.gov.ua/zakhody/Konkursza_hist/Vimogi_do_naukovodoslidnitskoi_roboti/
14. Перевірка на плагіат / сайт Бібліотеки Київського університету імені Бориса Грінченка URL: <http://library.kubg.edu.ua/poslygy-ta-servis/dostup-do-internet.html>
15. Рожко В. М. Національна музейна політика: засади наукової діяльності музейних інститутцій URL: <http://prostir.museum.ua/post/37778>

Приклад оформлення титульного аркуша

**УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ, НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ ТА РЕЛІГІЙ
ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ**

ЛУГАНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ

Звіт з науково-дослідної роботи

Архітектурна спадщина Луганської області

Автор:

Бакшинська О.

Посада:

завідувачка науково-дослідницького
сектору пам'яткоохоронної роботи

Старобільськ – 2020

Приклад оформлення анотації

Анотація

Корнієнко В.В. Історико-культурна спадщина та її використання в туристичній сфері України (1991-2007 рр.). – Рукопис.

Науково-дослідна робота присвячена дослідженню проблеми взаємовідносин між історико-культурною спадщиною та туризмом. На підставі комплексного вивчення джерел та літератури, а також отриманих в ході експедиційних досліджень результатів, проаналізовано практичний та теоретичний досвід пристосування пам'яток історії та культури України до функціонування в туристичній сфері. В результаті проведеної роботи складено реєстр пам'яток історії та культури національного значення, які є туристичними об'єктами. Були встановлені загальні чинники, які впливають на інтенсивність їх залучення до екскурсійних маршрутів і залежать від якостей самих пам'яток. Такими чинниками є високий рівень концентрації екскурсійних об'єктів, здатність пам'ятки на емоційному рівні впливати на глядача, наявність туристичної інфраструктури навколо кожного екскурсійного об'єкта. Відповідно до отриманих даних була сформована концепція найоптимальнішої форми перетворення складових історико-культурної спадщини на екскурсійні туристичні об'єкти. Суть цієї концепції полягає у створенні на основі пам'ятки тематико-експозиційного музейного комплексу з метою формування національної системи туристично-екскурсійних маршрутів.

Ключові слова: культурна спадщина, охорона пам'яток, пам'ятка історії та культури, туризм, туристичний об'єкт, туристичний ресурс.

Приклад оформлення змісту

ЗМІСТ	
ВСТУП.....	4
<i>(без скорочення с., стор., лише цифра)</i>	
РОЗДІЛ I. (Назва розділу).....	6
1.1. (Назва підрозділу)	8
1.2. (Назва підрозділу)	9
РОЗДІЛ II. (Назва розділу)	10
2.1. (Назва підрозділу)	12
2.2. (Назва підрозділу).....	15
ВИСНОВКИ	18
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	20
ДОДАТКИ	23

***Приклад оформлення переліку умовних позначень, символів, скорочень
і термінів***

ВЛС – внутрішньовиробнича логістична система

ВТО – Всесвітня туристська організація

див. – дивись

ін. – інше

ЛС – логістична система

МТБ – матеріально-технічна база

р., рр. – рік, роки

рис. – рисунок

ст. – стаття

США – Сполучені Штати Америки

табл. – таблиця

т.д. – так далі

ТМР – товарно-матеріальний ресурс

т.п. – тому подібне

т.ч. – тому числі

% – відсоток

**Приклади оформлення бібліографічного опису літературних джерел,
використаної літератури [11]**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Архівні документи	Матеріали Ради народних комісарів Української Народної Республіки // ЦДАВО України (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3.
Багатотомні видання	Енциклопедія історії України: у 10 т. Київ: Наук.думка, 2013. Т. 10. 784 с.
Без автора	Людський розвиток в Україні: трансформація рівня життя та регіональні диспропорції: у 2 т.: кол. моногр. Київ, 2012. 436 с. Цивільний захист у ДНЗ / упоряд.: Л. А. Швайка. Харків: Вид.група «Основа», 2018. 159[1] с.: іл. (Серія «ДНЗ. Керівнику»)
Законодавчі та нормативні документи	Національна доктрина розвитку освіти: затв. Указом Президента України від 17.04.2002 р. № 347. Освіта. 2002. 24 квіт. (№ 14). С. 2–4. Закон України «Про освіту»: чинне законодавство станом на 05 червня 2018 року: Офіц. текст. Київ: Алерта, 2018. 120 с.
Збірники	Софія Київська: Візантія. Русь. Україна. Вип. II. Київ, 2012. 464 с. Волинь – край козацький: наук. зб.: матеріали наук.-практ. конф. з пед. краєзнавства (м. Луцьк – смт Торчин – смт Рокині, 25 жовтня 2018 р.) / ред. кол.: Г. Бондаренко, О. Дем'янюк, П. Олешко. Луцьк: ВІППО, 2018. 152 с.
Електронні ресурси віддаленого доступу. <i>Опис ресурсу загалом</i>	Кот Н. Він учнів вчив у фізицілітати... Пед. роздуми: електронна газ. 2018. № 39. С. 3–4. URL: http://vipro.org.ua/newspaper.php?id=51 II етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з інформатики (м. Луцьк) 2018-2019 н.р. URL: http://nvk26.lutsk.ua/cgi-bin/newclient?contest_id=68
Книги: Один автор	Федорова Л. Д. З історії пам'яткоохоронної та музейної справи у Наддніпрянській Україні. 1870-ті – 1910-ті рр. Київ, 2013. 373 с. Момот Т. Л. Пальчиками граємо – мову розвиваємо: Бібліотека логопеда-практика. Тернопіль: Навч. кн. – Богдан, 2018. 24 с.: іл.
Два автори більше	Кравченко Г. Ю., Сіліна Г. О. Інклюзивна освіта в ДНЗ. Харків: Ранок, 2018. 176 с. (Серія «Сучасна дошкільна освіта») 1 електрон, опт. Диск. 14 Дмитренко К. А., Коновалова М. В., Семиволос О. П., Бекетова С. В. Звичайні форми роботи – новий підхід: розвиваємо ключові компетентності: метод. посіб. Харків: ВГ «Основа», 2018. 119 [1] с.: табл., схеми, рис. (Серія «Новіформатосвіти»)
Матеріали конференцій, з'їздів	Предметна компетентність із фізики учня Нової української школи Неперервна освіта в модусах минулого, теперішнього майбутнього: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар.

	<p>участю (Луцьк, 24–26 травня) / уклад. В. О. Савош. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 236 с.</p> <p>Збірник матеріалів обласної науково-практичної конференції «Педагогічна спадщина В. О. Сухомлинського в освітньому просторі 15 Волині» – до 100-річчя від дня народження / упоряд. А. М. Луцюк. Луцьк: ВІППО, 2018. 172 с.</p>
<p>Частина видання. Стаття із журналу, збірника, розділ книги</p>	<p>Луцюк А. М. Новаторська педагогіка В.О. Сухомлинського і Нова українська школа: дослідницька робота вчителя. <i>Пед. пошук</i>. 2018. № 3 (99). С. 20–23.</p> <p>Остапівська Т.П., Остапівський І.Є. Розвиток самоменеджменту у педагогічній спадщині В.О. Сухомлинського. <i>Наук.вісн. СНУ ім. Лесі Українки. Сер. Пед. науки</i>. 2018. № 2. С. 18–24.</p>
<p>Перекладна книга</p>	<p>Б'юрен Дж. Міжнародне право в галузі прав дитини / пер. з англ. Г. Є. Краснокутського. Одеса: БАХВА, 2006. 524 с.</p> <p>Van Bueren, J., 2006. <i>Mizhнародne pravo v haluzi prav dytyny</i> [International Law on the Rights of the Child]. Translated from English by H. Krasnokutskyi. Odesa: BAKHVA.</p>

Приклад побудови таблиці

Таблиця (номер)

Заголовок таблиці

Головка	Заголовки граф		Заголовки граф	
	Підзаголовки граф		Підзаголовки граф	

**Боковик
(заголовки рядків)**

Графи (колонки)

Приклад оформлення формули
(вільний рядок)

$$K = \sum_{t=1}^T K_t (1 + d)^{T-t}, \quad 1.3$$

(вільний рядок)

- де K – майбутня вартість капіталу;
 K_t – капіталовкладення кожного t -го року;
 d – коефіцієнт дисконту, який показує прибутковість капіталу за кожний рік;
 T – кількість років вкладання капіталу;
 t – номер поточного року.

Приклад оформлення рисунку

Рис. 2.4. Структура реалізації продукції за основними її групами на ВАТ «Аналітприлад» у 2009 році

Перелік програми для перевірки тексту на унікальність (безкоштовні) [14]:

1) Advego Plagiatus <http://advego.ru/plagiatus/>

Одна з кращих і найшвидших програм для перевірки будь-яких текстів на унікальність.

Для перевірки тексту, досить просто його скопіювати у вікно з програмою і натиснути кнопку перевірки, сайти, де знайшлися такі ж шматки тексту, відображаються в нижньому вікні програми.

2) Etxt Antiplagiat <http://www.etxt.ru/antiplagiat/>

Аналог Advego Plagiatus, правда, перевірка тексту триває довше і перевіряється він більш ретельніше. Зазвичай, у цій програмі відсоток унікальності тексту нижче, ніж у багатьох інших сервісах.

Користуватися їй так само просто: спочатку потрібно скопіювати текст у вікно, потім натиснути кнопку перевірки. Через десяток-другий секунд програма видасть результат.

Онлайн сервіси перевірки на плагіат.

Подібних сервісів десятки, якщо не сотні. Всі вони працюють з різними параметрами перевірки, з різними можливостями та умовами.

Найцікавіші сервіси, якими користуються більшість перевіряючих:

1) ANTIPLAGIAT <http://www.antiplagiat.ru/> – ідея сервісу полягала спочатку в перевірці на плагіат курсових та дипломних робіт. Він дійсно корисний для студентів і аспірантів, але дуже слабенький при перевірці звичайних текстів. У загальному і цілому, можете користуватися для будь-якої початкової перевірки на унікальність, але до результатів варто ставитися з підозрою. Краще підкріпити їх результатами в інших системах. Без реєстрації можна перевіряти за раз до 5000 символів, що цілком прийнятно і цього навіть майже завжди вистачить, але можна і зареєструватися.

2) CONTENT-WATCH <http://www.content-watch.ru/text/> – ще один онлайн сервіс. При перевірці на унікальність він використовує власний алгоритм пошуку в Інтернеті сайти можуть містити матеріали повні або часткові копії заданого тексту. Реєструватися для перевірки на сайті не потрібно. На основі запропонованих варіантів підраховується загальна унікальність тексту у відсотках, а також унікальність щодо кожної знайденої сторінки з збігами. Є можливість подивитися, які частини тексту були знайдені на кожній з проаналізованих сторінок. При цьому існує відмінна можливість ігнорувати певний сайт. До обмежень відноситься довжина тексту до 3000 символів (розширюється до 10.000 символів після реєстрації); до 5 запитів в день на одного користувача (20 після реєстрації).

3) TEXT.RU <http://text.ru> – за заявами розробників, це найбільш просунутий сервіс. Він здійснює перевірку на плагіат онлайн за алгоритмом, який вміє наступне:

захищати від неякісного рерайта зі зміною кожного п'ятого чи четвертого слова (в текстах, написаних так само, буде виявлений високий відсоток збігів з першоджерелом);

також він виявляє просту перестановку слів, фраз і пропозицій місцями; не допоможе і зміна відмінків, часів і інших граматичних категорій слова; не зіграє ролі додавання в вихідне пропозицію нових слів.

Виходить, що це найкраще з того, що можуть запропонувати онлайн сервіси. Безкоштовна онлайн перевірка тексту, реєструватися не потрібно. Працює дуже спритно, після перевірки надає звіт з відсотком унікальності, числом знаків з проблемами і без них.

4) StrikePlagiarism.com – антиплагіатна інтернет-система, яка автоматично перевіряє оригінальність тексту. У системи простий і зручний для користування інтерфейс. Документи можна завантажувати в систему в багатьох популярних форматах (DOC, ODT, TXT, PDF), відсутні обмеження на обсяг документу. Текст порівнюється з ресурсами інтернету та базою даних системи.

5) PR-CY.ru – дозволяє не тільки перевірити вашу статтю на унікальність, але і знайти сайти, на яких вона опублікована. Проста і швидка перевірка. Реєструватися не потрібно.

6) PlagiarismCheck розроблена в 2011 році і з тих пір обслуговувала понад 77 000 користувачів з 72 країн світу.